

ENSIPÄIVÄNKOKOELMIEN ARVOSTELUN ERITYISSÄÄNNÖT

ARTIKLA 1: KILPAILUNÄYTTELYT

- 1.1 Nämä ensipäivänkokoelmien arvostelun erityissäännöt on laadittu koesäännöiksi suomalaisia näyttelyitä varten.
- 1.2 FIP:n näyttelykokoelmien yleisten arvostelusääntöjen (GREV) artiklan 1.4. mukaisesti nämä erityissäännöt on laadittu täydentämään GREV-sääntöjä ensipäivänkokoelmien osalta.

ARTIKLA 2: ARVOSTELUKOKOELMAT

- 2.1. Ensipäivänluokassa voidaan esittää seuraavia kohteita:
 - postilähetys, jolle on kiinnitetty yksi tai useampi postimerkki, jotka ne julkaissut postihallinto on mitätöinyt julkaisun ensipäivänä
 - ehiö, jonka sen julkaissut postihallinto on mitätöinyt julkaisun ensipäivänä
 - muistokuori, jolle kiinnitetyt postimerkit on mitätöity muistokuoren ensimmäisenä käyttöpäivänä
 - postilähetys, jolle kiinnitetyt postimerkit on mitätöity postileiman ensimmäisenä käyttöpäivänä

Näistä kaikista kohdetyypeistä käytetään jatkossa nimitystä ensipäivänkohde.

- 2.2 Näyttelykokoelmissa voi myös esittää aineistoa, jota on käytetty ensipäivänkohte ensipäivänkohteiden suunnittelussa tai kehittämisessä.
- 2.3. Ensipäivänkokoelmat voidaan ryhmitellä seuraaviin alaluokkiin:
 - A. Kokoelmat, jotka esittelevät postimerkkien tai FIP:n ehiösääntöjen mukaisten ehiöiden ensipäivänkäyttöjä. Nämä voivat sisältää muistokuoria ja/tai postileimoja, jotka liittyvät postimerkkien tai ehiöiden ensipäivänkäyttöihin.
 - B. Muistokuorten tai postileimojen ensipäivänkohteet.
 - C. Aiheenmukaiset kokoelmat, joissa voidaan käyttää alaluokkien A ja B mukaista materiaalia. Aihekokoelma voi sisältää myös joitakin maksimikortteja, mikäli nämä toteuttavat kohdassa 2.1. mainitun määritelmän.

ARTIKLA 3: KOKOELMAN SISÄLTÖÄ KOSKEVAT PERIAATTEET

- 3.1. Ensipäivänkohteen rakenneosien tulee täyttää seuraavat kriteerit:
 - 3.1.1. Postaalisuus
 - (a) Ensipäivänkohteen tulee olla frankeerattu postaalisesti kelpaavin postiarvokkein.
 - 3.1.2. Kirjekuori tai muu ensipäivänkohde
 - (a) Kohteen koolle ei aseteta rajoituksia.
 - (b) Kohde voi olla virallisesti tai yksityisesti tuotettu.
 - (c) Kohteella voi olla sivukuvia, joko ko. julkaisuun liittyviä tai yleisiä.
Myös kohteet ilman sivukuvia ovat sallittuja.
 - (d) Sivukuvana voi olla myös kuva-aihe, joka alun perin on valmistettu jotakin muuta edeltävää julkaisua varten.
 - (e) Sivukuvat voivat olla myös käsin valmistettuja.

- (f) Kohteet voivat olla joko osoitteellisia tai osoitteettomia.
- (g) Signeeratut kohteet ovat hyväksyttäviä ja niillä voi olla vaikutusta kokoelman harvinaisuuden arviointiin. Signeerausten tulee liittyä ensipäivänkohteen valmistukseen, esimerkiksi valmistajaan, suunnittelijaan, kaivertajaan tai kohteen kuva-aiheeseen, esimerkiksi postimerkin tai sivukuvan esittämään henkilöön.
- (h) Kaikki kohteet tulee esittää siten, että postileima on näkyvässä. Aihekoelmissa voidaan esittää aina kohteen varsinainen kuva-aihe, kuitenkin siten, että postileiman jäädessä kääntöpuolelle tämä kääntöpuoli tulee esittää valokopiona kohteen yhteydessä.

3.1.3. Postileimat – käytettynä alaluokan A kokoelmissa

- (a) Postileiman tulee selvästi osoittaa leiman päiväyksen ja paikkakunnan.
- (b) Postileimat, jotka sisältävät tekstin ”First Day of Issue” (Ensipäivä) ovat suositeltavimpia.
- (c) Silloin kuin mahdollista, on suositeltavaa esittää kohteet julkaisun aiheeseen liittyvin kuvallisin postileimoin.
- (d) Postileiman päiväyksen tulee olla virallisen ensipäivän mukainen. Tästä voidaan poiketa seuraavissa tapauksissa:
 - (1) Paikallinen julkinen vapaapäivä voi siirtää ensipäivää ko. alueella.
 - (2) Alueet, joille postimerkkien, postileimojen tms. materiaalin toimitus on viivästynyt. Näillä alueilla ensipäivänä pidetään ensimmäistä todellista käyttöpäivää. Tämä poikkeus koskee esim. Antarktista, jonne on rajalliset yhteydet.
 - (3) Ensipäivänkohteet, jotka on jostakin muusta syystä postileimattu muulla kuin virallisen ensipäivän mukaisella päiväyksellä. Tällaiset kohteet tulee selkeästi perustella tekstityksellä kohteiden yhteydessä.
- (e) Silloin, kun julkaisulla ei ole olemassa virallista ensipäivää, postileima voi olla varhaisimmalta tunnetulta käyttöpäivältä. Tämä päiväys tulee esittää mieluummin postilähetyksellä. Tarvittaessa on kuitenkin luvallista esittää kokoelmassa myös vähäinen määrä leimattuja irtomerkkejä tai leikelmiä.

3.1.4. Postileimat – käytettynä alaluokan B kokoelmissa

- (a) Postileiman tulee olla päivätty ko. postileiman ensimmäisenä käyttöpäivänä.
- (b) Postileimojen laadun tulee olla mahdollisimman korkea.

3.1.5. Muistokuoret – käytettynä alaluokan B kokoelmissa

- (a) Muistokuorten tulee olla leimattuja julkaisupäivänään.
- (b) Tavoitteena on vahva yhtäpitävyys postileiman ja sivukuvan välillä. Koska muistokuoret on yleensä frankkeerattu jollakin äskettäin julkaistulla merkkillä, ei välttämättä synny postileiman ja sivukuvan yhtäpitävyyttä postimerkkiin.
- (c) Muistokuoret julkaistaan usein yhdessä selittävän informaation kanssa, joka voi olla vihkosen tai esittelylehdisten muodossa. Tällaisen materiaalin sisällyttäminen kokoelmaan on sallittua, edellyttäen, että jokaisella kokoelmalehdellä on myös filateelisia kohteita, ja että tämä oheismateriaali ei hallitse kokoelmaa filateelisen aineiston kustannuksella.

3.1.6. Muu kokoelmiin soveltuva aineisto

Kokoelma voi sisältää seuraavaa aineistoa, joka liittyy ensipäivänkohteen toteutetun tai aiotun rakenneosan tuotantoprosessiin:

- (a) Alkuperäistä suunnittelumateriaalia sisältäen piirustuksia ja ehdotteita.
- (b) Värierottelua varten tuotettuja koepainoksia.
- (c) Painotyössä tuotettuja koepainoksia jne.

3.1.7. Kokoelmien ryhmittely

- (a) Ensipäivänkokoelmat voidaan ryhmitellä seuraavien ominaisuuksien mukaan:

- (1) Postaalisen kohteen tyyppi

- (2) Maa tai useamman maan muodostama ryhmä
- (3) Rajattu ajanjakso
- (4) Valmistaja tai valmistajat (virallinen tai yksityinen)
- (5) Erikoisala tai -tutkimus (väärenteet, painomenetelmät, leimatyyppien tutkimus)
- (6) Tietty tapahtuma
- (7) Aihe
- (8) Mikä tahansa yhdistelmä ylläolevista.

(b) Kokoelmissa voidaan esittää muunnoksia ja alalajeja, esimerkiksi saman merkin käyttöjä erilaisilla kuorilla, sivukuvien erilaisia väryhdistelmiä tai erilaisia mitätöintejä.

3.1.8. Kokoelman johdantosisivu

- (a) Kokoelman johdantosisivulla tulee esittää kokoelman nimi ja suunnitelma, jotka vastaavat kokoelmassa esitettyä aineistoa. Kokoelman rajausta (kokoelman kertoma tarina), rakenne ja käsittelytapa tulee esittää selkeällä tavalla.
- (b) Johdantosisivun tulee sisältää riittävät tiedot kokoelman ymmärtämiseksi.
- (c) Johdantosisivun tulee sisältää myös tärkeimmät kokoelman laatimisessa käytetyt lähteet. Muita lisälähteitä voi sisällyttää kokoelman muille sivuille.
- (d) Myös alaluokan C mukaisilla kokoelmilla tulee olla suunnitelma:

- (1) Suunnitelma voidaan esittää otsikkolehdeillä tai erillisellä otsikkolehteä seuraavalla johdantolehdeillä.
- (2) Suunnitelma määrittelee kokoelman rakenteen ja sen jaottelun osiin tai kappaleisiin. Suunnitelman tulee olla oikea, looginen ja tasapainoinen sekä kattaa kaikki otsikon mukaiset näkökohdat. Sen täytyy lisäksi olla täysin yhdenmukainen valitun otsikon kanssa.
- (3) Suunnitelma on vapaasti valittavissa siten, että se osoittaa aiheen tai idean kehittelyä. Aiheet, jotka liittyvät organisaatioihin, instituutioihin tai toistuviin tapahtumiin voidaan ryhmitellä ajankohdan tai paikan mukaisesti.
- (4) Suunnitelman tulee esittää yksityiskohtaisesti kokoelman rakenne alaotsikoineen sekä kunkin kappaleen sivumäärä.

ARTIKLA 4: NÄYTTELYKOKOELMIEN ARVOSTELUPERUSTEET

4.1. Ensipäivänkokoelmien arvostelussa erityinen merkitys annetaan filateelisille ja niihin liittyville tiedoille. Tämä arvosteluperuste on esitetty FIP:n yleisten arvostelusääntöjen (GREV) artiklassa 4.

ARTIKLA 5: NÄYTTELYKOKOELMIEN ARVOSTELU

- 5.1. Näyttelyluokan tuomareina käytetään Suomen Filatelistiliiton hyväksymiä näyttelytuomareita.
- 5.2. Seuraavat suhdeluvut on tarkoitettu ohjaamaan tuomaristoa ensipäivänkokoelmien tasapainoisessa arvostelussa.

	Alaluokat A ja B (ei arvostella)	Alaluokka C
Suunnitelma		10
Käsittely	25	25
Filateeliset tiedot	25	20
Filateelinen tutkimus	15	10
Laatu	10	10
Harvinaisuus	20	20
Esitystapa	5	5
Yhteensä	100	100

ARTIKLA 6: LOPPUSÄÄDÖKSIÄ

- 6.1. Nämä Suomessa sovellettavat ensipäivänkokoelmien koesäännöt tulkintaohjeineen on otettu käyttöön 30.5.2014.

ENSIPÄIVÄNKOKOELMIEN ARVOSTELUSÄÄNTÖJEN TULKINTAOHJEITA

1. KILPAILUNÄYTTELYT

- 1.1 Nämä ensipäivänkokoelmien arvostelun erityissääntöjen tulkintaohjeet täydentävät yleisiä arvostelusääntöjä (GREV) ja luokan erityissääntöjä auttaakseen tuomareita arvostelussa ja näytteilleasettajia ensipäivänkokoelmien laatimisessa.

2. NÄYTTELYKOKOELMAT

- 2.1. Ensipäivänluokassa esitettävät kokoelmat laaditaan ensipäivänkohteista ensipäivänkokoelmien arvostelun erityissääntöjen mukaisesti (vrt. ensipäivänkohteen laaja määritelmä sääntöjen kohdassa 2.1.).

3. KOKOELMAN SISÄLTÖÄ KOSKEVAT PERIAATTEET

- 3.1. Kohteiden rakenneosien tulee noudattaa seuraavia periaatteita, lisäyksenä arvostelun erityissääntöjen artiklaan 3.

3.2. Postimerkki

3.2.1. Kohteella olevien postimerkkien tulee olla kunnoltaan moitteettomia, poikkeuksena vain harvinaiset kohteet. Ensipäivänkuorikohteilla voi olla yksi tai useampia postimerkkejä. Automaattimerkkien käyttö on sallittua.

3.2.2. Kohteella voi olla täysi postimerkkisarja tai osa sen merkeistä, toisin sanoen postimerkkien ei tarvitse muodostaa oikeaa taksaa.

3.3.3. Kokoelman tulee osoittaa riittävää tietämystä postimerkin tai -merkkien filateelisista ominaisuuksista.

3.3. Kirjekuori tai muu ensipäivänkohde

3.3.1. Kuoren tai kohteen valmistaja ja jakelija voi olla joku seuraavista:

- (a) postihallinto
- (b) yksityinen kuoria valmistava ja myyvä yritys
- (c) yksityinen keräilijä

3.3.2. Kohteen koolle ei aseteta rajoituksia.

3.3.3. Saman sivukuvan esittäminen useampaan kertaan on sallittua. Yleensä ottaen niitä tulisi käyttää vain silloin, kun tietynä päivänä julkaistuja merkkejä ei voida esittää samalla kohteella, tai niitä ei ole saatavilla erilaisin sivukuvien varustetuilla kohteilla.

3.3.4. Ehiökohteita esitettäessä kokoelman tulee osoittaa riittävää tietämystä ehiön filateelisista ominaisuuksista.

3.4. Postileima

3.4.1. Postitoimiston nimen ja leimauspäivämäärän sisältävän postileiman tulee olla luettavissa oleva ja lyöty kohteelle siten, että leimaus sitoo postimerkin tai -merkit lähetykselle. Tämä pätee myös erikoisleimoihin.

3.4.2. Postileiman päiväyksen tulee yleensä olla postin virallisesti ilmoittamalta ensipäivältä. Poikkeukset on esitetty arvostelusääntöjen kohdassa 3.1.3.

3.4.3. Monia ensipäivänkohteita on tehty varustamalla ne postimerkin nelilöllä tai pienoisarkilla, aikana jolloin ei nähty tärkeäksi merkkien sitomista lähetykselle leiman avulla. Nämä kohteet ovat hyväksyttäviä, ellei ole syytä epäillä merkkien kiinnittämistä lähetykselle vasta ensipäivän jälkeen.

3.4.4. Kun kohteella on postimerkki tai useampia, niiden kaikkien tulee olla leimattuja.

3.4.5. Postileimat ilman kuva-aihetta ovat sallittuja, samoin postileimat, joilla ei ole suoraa yhteyttä tai joilla on epäsuora yhteys julkaisuun tai sivukuvaan.

3.5. Kokoelmien ryhmittely

3.5.1. (a) Kokoelma voi koostua yhdestä materiaalityypistä, esimerkiksi perinteisistä ensipäivänkuorista tai tietyistä ehiölajista. Näissä kokoelmissa materiaali esitetään yleensä kronologisessa järjestyksessä.

(b) Kokoelma voi käsitellä yhtä maata tai maaryhmää, joilla on maantieteellinen, historiallinen tai kulttuurinen yhteys. Oletettavasti tällaiset kokoelmat sopivat alaluokkaan C ja ovat luonteeltaan aiheenmukaisia kokoelmia.

(c) Kokoelma, joka esittää kohteita tietyltä ajanjaksolta. Kohteet esitetään yleensä kronologisessa järjestyksessä.

(d) Kokoelma, joka liittyy yhteen tai useampaan ensipäivänkuorten valmistajaan ja on yleensä rajattu tietty ajanjaksoon. Tällainen materiaali voidaan esittää monella eri tavalla.

(e) Kokoelma, joka esittää erikoisalaa tai tutkimusta, voi liittyä esimerkiksi väärenteisiin, painomenetelmiin tai leimatyyppien tutkimukseen.

(f) Kokoelma, joka liittyy tiettyyn tapahtumaan, esimerkiksi vuoden 1981 kuninkaallisiin häihin.

(g) Aiheenmukainen kokoelma, joka ei ole ajan tai alueen mukaan rajattu.

(h) Kokoelma voi olla kahden tai useamman yllämainitun luokittelun yhdistelmä. Tämä on yleisin kokoelmatyyppi.

3.5.2 Kaikissa näissä kokoelmatyypeissä kohteiden muunnelmät (variantit) voidaan esittää samalla kertaa. Näitä ovat esimerkiksi ensipäivänkohteet samalla merkillä varustettuna erilaisilla postilähetyksillä tai erilaisilla leimoilla, sekä leimalajien tutkimus.

3.6. Johdantosivu

3.6.1. Johdantosivun ja aiheenmukaisten kokoelmien suunnitelman vaatimukset on esitetty yksityiskohtaisesti erityissääntöjen artikkelissa 3.1.8.

- 3.6.2 Kokoelman ymmärtämistä voi edesauttaa muutaman alaotsikkosivun käyttö, jotka voivat sisältää kokoelman alueeseen liittyvää tekstitystä. Alaotsikkosivun tulee sisältää aina vähintään yhden filateelisen kohteen.
- 3.6.3 Mainittuja alaotsikkosivuja voidaan yleensä hyödyntää luvuissa 3.5.1.(d) ja 3.5.1.(e) kuvatuissa kokoelmissa tuomaan esille yksityiskohtia kuorten valmistajiin ja heidän jakelumetodeihinsa liittyen, tai taustatietoa erikoistutkimukselle, tai näitä molempia.
- 3.6.4 Näitä alaotsikkosivuja voi esittää missä tahansa kokoelman kohdassa.
- 3.6.5 Kokoelman arvostelun kannalta alaotsikkosivut kuuluvat arvosteltavaan kilpailukokoelmaan.

4. NÄYTTELYKOKOELMIEN ARVOSTELUPERUSTEET

- 4.1. (a) Ensipäivänkokoelmat arvostellaan FIP:n yleisten arvostelusääntöjen (GREV) artiklan 4 ja Ensipäivänkokoelmien arvostelun erityissääntöjen mukaan.

(b) Alaluokissa A ja B pistearvostelu on sama. Alaluokan C pistearvostelu poikkeaa muista kokoelmien aiheenmukaisen käsittelytavan vuoksi.

4.2. Kokoelman käsittely

- 4.2.1. Jaettava pistemäärä on 25 pistettä. Kokoelman käsittely sisältää seuraavat arviointiperusteet:

- kehitystaso ja omaperäisyys
- esittääkö kokoelma korkeinta kehitystasoa esitettyjen kohteiden puolesta?
- onko lähestymistapa perinteinen, vaiko epätavallinen tai omaperäinen?
- kuinka täydellisesti kokoelma käsittelee valitun alueen?
- onko alue valittu siten, että tasapainoisen kokoelman esittäminen on mahdollista käytettävissä olevan tilan puitteissa?
- vastaavatko valitut kohteet täysin otsikkoa ja kokoelman tavoitetta?
- tekstityksen ei tule hallita kokoelmaa filateelisen sisällön kustannuksella; tekstityksen tulee olla luettavaa ja virheetöntä

4.3. Filateeliset tiedot ja tutkimus

- 4.3.1. Jaettava pistemäärä on 40 pistettä alaluokissa A ja B, 25 pistettä tiedoista ja 15 pistettä tutkimuksesta. Alaluokassa C jaettava pistemäärä on 30 pistettä, 20 pistettä tiedoista ja 10 pistettä tutkimuksesta.
- 4.3.2. Kokoelman arvostelussa merkittävää on tapa, jolla kokoelman kohteet on valittu. Kokoelman tulee osoittaa valitun aiheen, filatelian, postileimojen ja sivukuvien tuntemusta. Filateeliset tiedot arvioidaan kokoelman esiin tuomien tietojen perusteella.
- 4.3.3. Filateelisen kohteen tietoja osoittavat tuon kohteen yksityiskohdat kuten julkaisutarkoitus, suunnittelija, painolaitos, painomenetelmä, julkaisu- tai painosmäärä sekä muut filateeliset tiedot.
- 4.3.4. Tietoja kuorten sivukuvien valmistajista osoittavat seuraavat yksityiskohdat:
- tiedot valmistajasta ja valmistuspaikasta
 - kuorten jakelutapa asiakkaille
 - tiedot aikajaksosta, jolloin ko. valmistaja toimi
 - kutakin julkaisua varten valmistettujen varianttien lukumäärä
 - käytetty painomenetelmä
 - suuri osa yllä olevista tiedoista voidaan sisällyttää kokoelman alaotsikkolehdille.

- 4.3.5. Tähän saakka tehty ensipäivänkuorten tutkimus on osoittanut epätodennäköiseksi, että kaikkien maiden ensipäiväkohteiden valmistusmäärät olisivat selvitettävissä. Silloin kun kokoelma esittää sivukuvien variaatioita, ei kuoren kokonaisvalmistusmäärä kuitenkaan voi olla peruste vaikeudelle löytää joitakin näistä variaatioista.
- 4.3.6. Postileimojen tuntemukseen kuuluvat postileimatyytit, käyttöajat, paikat ja perustelu postileiman käytölle. Kaikki yritykset parantaa postileimaa sen jälkeen, kun kohde on ollut postilaitoksen hallussa katsotaan väärenteiksi ja aiheuttavat pistemenetyksen.
- 4.3.7. Postilaitosten ulkomailla (esimerkiksi filateelisten näyttelyiden tai muiden tapahtumien yhteydessä) käyttämät postileimat ovat hyväksyttäviä.
- 4.3.8. Mikäli asiaankuuluvaa kokoelman esittämän ajanjakson kannalta, näytteilleasettajan tulee esittää, mikä vaikutus oli osoitteellisista osoitteettomiin ensipäivänkohteisiin siirtymisellä.

4.4. Materiaalin laatu ja harvinaisuus

- 4.4.1. Jaettava pistemäärä on 30 pistettä, 20 pistettä kohteiden harvinaisuudesta ja 10 pistettä laadusta.
- 4.4.2. Ensipäivänkohteiden harvinaisuus riippuu niiden hankinnan vaikeudesta.
- 4.4.3. Vaikeasti hankittavilta ensipäivänkohteilta ei voida vaatia täydellistä laatua.
- 4.4.4. Materiaalin laatua arvioitaessa tulee huomiota kiinnittää siirtymävaiheeseen, jolloin siirryttiin osoitteellisista ensipäivänkuorista osoitteettomiin. Tämä vaihe tapahtui eri maissa eri aikaan.

4.5. Esitystapa

- 4.5.1. Jaettava pistemäärä on 5 pistettä. Kokoelman esitystavan tulee olla tasapainoinen ja antaa hyvän yleisvaikutelman. Siksi näytteilleasettajan kannattaa kiinnittää huomiota seuraaviin:
- kokoelmalehtien tulee olla joko valkoisia tai vaaleasävyisiä
 - materiaali on esitetty tasapainoisella tavalla
 - liian tyhjiä sivuja tai kohteiden liiallista asetelua päällekkäin tulee välttää
 - kokoelman tekstityksen tulee olla luettavaa ja virheetöntä

4.6. Suunnitelma

- 4.6.1. Suunnitelmasta (vain aiheenmukaisissa kokoelmissa) jaettava pistemäärä on 10 pistettä ja se arvioidaan erityissääntöjen tulkintaohjeiden artiklan 3.6. mukaisesti.
- 4.6.2. Kokoelman otsikon, suunnitelman ja sisällön tulee olla yhtäpitäviä. Ensipäivänkohteet tulee luokitella loogisella ja järkevällä tavalla. Kokoelman tekstityksen tulee olla tiivistä ja antaa lisätietoa kohteiden yksityiskohdista.

5. NÄYTTELYKOKOELMIEN ARVOSTELU

- 5.1. Ensipäivänkokoelmien arvostelut tulee laatia kirjallisessa muodossa, ja niiden tulee sisältää rakentavia huomioita tarkoituksenaan palvella näytteilleasettajaa kokoelman kehittämisessä.